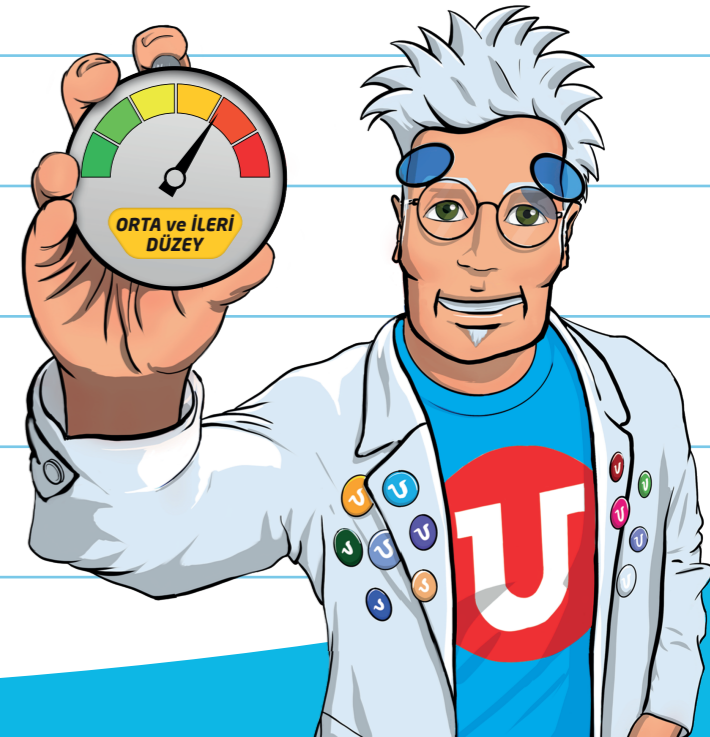

TYT Orta ve İleri Düzey
Tarih Soru Bankası

II. Dünya Savaşı Sonrasında
(1945-1950) Arası Türkiye,
1950 Sonrası Türkiye'de
Görülen Gelişmeler

İKİNCİ DÜNYA SAVAŞI SONRASINDA TÜRKİYE VE DÜNYA II.DÜNYA SAVAŞI SONRASINDA 1945-1950 ARASI TÜRKİYE, 1950 SONRASI TÜRKİYE'DE GÖRÜLEN GELİŞMELER

Türkiyedeki Çok Partili Sistemin Kurulması

Demokrat Parti

Soğuk Savaş Döneminde
Türkiyede Ekonomi

İki Kutuplu Dünya ve Türkiye

Doğu Blokundaki Gelişmeler

Soğuk Savaş

Batı Blokundaki Gelişmeler

Kore Savaşı

Soğuk Savaş Döneminde Türkiyede Sos-
yal ve Kültürel Hayat

Türkiyedeki Çok Partili Sistemin Kurulması

- II. Dünya Savaşı'nın bitiş yıllarında ülke içindeki toplumsal huzursuzlukların yeni dünya düzeninin demokratik eğilimleri ile birleşmesiyle Türkiye'de çok partili hayata geçişin zemini oluşmuştur.
- Millî Kalkınma Partisi (MKP); Cumhuriyet tarihinin Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası ve Serbest Cumhuriyet Fırkası'ndan sonra kurulan üçüncü muhalif partisi olarak işadami Nuri Demirağ tarafından kurulmuştur.
- Millî Kalkınma Partisi'nin; partinin temel ilkelerinin savaş sonrası oluşan "yeni dünya dönemi" ve CHP'nin temel ilkeleri ile çelişmesi ile popüler üyelere ulaşmaması toplumda taban bulmasını zorlaştırmıştır.

1945 yılında kurulan Millî Kalkınma Partisi;

- Ekonomide liberalizmi,
- İslamcı bir anlayışla kaynaşmış milliyetçiliği savunmuştur.

Örnek:

Cumhurbaşkanı İsmet İnönü, 19 Mayıs 1945 Gençlik ve Spor Bayramı kutlamalarında “... Harp zamanlarının ihtiyatlı tedbirlere lüzum gösteren darlıklar kalktıkça memleketin siyaset ve fikir hayatında demokrasi prensipleri daha geniş ölçüde hüküm sürecektir... BMM’nin kudreti elinde olan millet iradesi, demokrasi yolunda gelişmesine devam edecektir.” ifadelerine yer vererek Türkiye’de aşağıdakilerden hangisine yer verilmek istendiğini göstermiştir?

- A) Farklı görüş ve isteklerin partiler eliyle mecliste temsiline
- B) Konjonktürel değişmelere karşı ulusal bağımsızlığın korunmasına
- C) ABD ile stratejik ortaklık kurulmasına
- D) Truman Doktrini doğrultusunda savaş zararının hibe yoluyla karşılanmasına
- E) Birleşmiş Milletler Teşkilatı’na üyeliğin TBMM’de kabul edilmesine

Dörtlü Takrir

- CHP milletvekilleri olan Celal Bayar, Adnan Menderes, Refik Koraltan ve Fuad Köprülü parti programlarında ve kanunlarındaki bazı değişiklik tekliflerinin (dörtlü takrir) CHP grup toplantısında reddedilmesi üzerine CHP'den ayrılarak 7 Ocak 1946'da ayrılarak Demokrat Parti'yi kurmuşlardır.
- Aynı yıl içinde İç İşleri Bakanlığı'ndan izin alarak on üç parti kurulmuştur.

Örnek:

CHP içinde Çiftçiyi Topraklandırma Kanunu tartışmalarında meclisteki oylamalara katılmayan milletvekillerinden bir kısmı “Dörtlü Takrir” başlığı altında görüş ve düşüncelerini 7 Haziran 1945’te CHP Meclis Grup Başkanlığı’na sunmuşlardır. Bu gelişme üzerine Cumhurbaşkanı İsmet İnönü “Bunu parti içinde yapmasınlar. Çıksınlar, karşımıza geçsinler, teşkilatlarını kursunlar ve ayrı bir parti olarak mücadeleye girişsinler.” demiştir.

İsmet İnönü’nün sözleri doğrultusunda “Dörtlü Takrir” de imzası olanlar öncülüğünde kurulan siyasal parti aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Milli Kalkınma Partisi
- B) Adalet Partisi
- C) Demokrat Parti
- D) Milli Nizam Partisi
- E) Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisi

1946 ve 1950 Arasında Kurulan Partiler

Millî Kalkınma Partisi

Demokrat Parti

Liberal Demokrat Parti

Türkiye Sosyalist İşçi Partisi

Çiftçi ve Köylü Partisi

İslam Koruma Partisi

Yalnız Vatan İçin Partisi

Türk Muhafazakâr Partisi

Serbest Demokrat Partisi

Millet Partisi

Toprak Emlak ve Serbest Teşebbüs Partisi

Türkiye İşçi ve Çiftçi Partisi

Örnek:

21 Temmuz 1946 seçimlerine o dönemde faal halde olan 14 partiden altısı katılmıştır. Bu partiler; Cumhuriyet Halk Partisi, Milliyetçi Köylü Partisi, Liberal Demokrat Parti, Demokrat Parti, Türkiye İşçi ve Çiftçi Partisi, Yalnız Vatan İçin Partisi idi. Seçim sonuçlarına göre CHP 397, DP 61 ve Bağımsızlar 7 milletvekilliği kazanmıştır.

1946 seçimleriyle ilgili olarak,

- I. Türkiye siyasi tarihinde birden çok partinin ilk kez seçimlere katılması,
- II. siyaset alanına rekabet unsurunun girmiş olması,
- III. tek parti iktidarının sona ermesi

durumlarından hangilerinin görüldüğü söylenebilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) II ve III

Demokrat Parti

- Ekonomide devletçiliğe karşı ve anti-demokratik uygulamaları benimsemeyen, demokrasi, özgürlük ve liberalizm kavramlarını yücelten bir parti programını benimsemiştir.
- DP tek parti yönetiminin 23 yıllık rejimini, 4 yıllık muhalefeti döneminde çok iyi değerlendirmiş ve 1950 yılında iktidarı CHP'den devralmıştır.
- Birden fazla parti ile 1946 yılında seçimlere gidilmiştir.
- "Açık oy, gizli sayım" esası ile yapılan bu seçimde CHP 397, DP 69, bağımsızlar da 7 milletvekilliği kazanmıştır.
- 1948 yılında DP'nin iktidara karşı muhalefetini yetersiz gören bir grup milletvekili DP'den istifa ederek Millet Partisi (MP)'ni kurdular.

- Böylece Mecliste üç parti yer aldı (CHP, DP, MP).
- - 14 Mayıs 1950'de yapılan seçimlerden Demokrat Parti aldığı % 55,2 oy oranı ile birinci parti olarak çıkmıştır.
- - Seçimlere katılım % 89 ile yüksek bir orana ulaşmıştır.
- Böylece 27 yıl süren CHP iktidarı sona ermiş ve DP iktidarı başlamıştır.
- DP, 1950 seçimlerinin ardından 1954 ve 1957 seçimlerinden de birinci parti olarak çıkmıştır.
- Ancak 1953 sonrası başlayan ekonomik yavaşlama, durgunluk ve kriz beklentileri oy oranının düşmesine neden olmuştur.
- 27 Mayıs 1960 askeri darbesinin ardından ordu yönetime el koymuş ve parti kapatılarak üst düzey yöneticileri Yassıada Davaları olarak adlandırılan mahkemede yargılanmıştır.
- Yassıada Davaları sonunda DP'nin üç önemli ismi Başbakan Adnan Menderes, Dışişleri Bakanı Fatin Rüştü Zorlu ve Maliye Bakanı Hasan Polatkan idam edilmişlerdir.

! NOT

- Çoğunluk Sistemi: Bu sistemde, her seçim çevresinde geçerli oyların çoğunluğunu kazanan partili veya bağımsız aday milletvekili seçilir.
- Nisbi Temsil Sistem: Nisbi temsil veya orantılı temsil, siyasal partilerin seçimde aldıkları oy oranında parlamentoda temsil edilmelerine olanak veren sistemdir.

Örnek:

Türkiye siyasi tarihinde 1946 seçimleri sonrası TBMM’de ilk kez çok adaylı cumhurbaşkanlığı seçimi yapılmıştır. CHP’nin adayı İsmet İnönü 451 milletvekilinin 388’inin oyunu alırken; Demokrat Parti’nin adayı Fevzi Çakmak 59 oy alabilmiştir. Meclis Başkanlığı’nda da 451 milletvekilinin 179’unun oyunu CHP adayı Kazım Karabekir alırken; DP’nin adayı Yusuf Kemal Tengirşenk 58 oy almıştır. Cumhurbaşkanlığı ve Meclis Başkanlığı seçimlerinden sonra hükümeti kurma yetkisi Recep Peker’e verilmiştir.

Bu bilgilere göre aşağıdaki genellemelerden hangisine ulaşamaz?

- A) Kabine sisteminin görüldüğü
- B) Cumhurbaşkanı’nın meclis eliyle seçildiği
- C) Millet iradesinin siyasal yaşamda etkili olduğu
- D) İki dereceli seçim sisteminin uygulandığı
- E) Demokratik usullere göre seçimlerin yapıldığı

Soğuk Savaş Döneminde Türkiye'de Ekonomi

- II. Dünya Savaşı yıllarında Türkiye'de her alanda etkisini gösteren sorunlar özellikle ekonomide hissedilmiş; hükümet tarafında çıkarılan Toprak Mahsülleri Vergisi tarım kesimini, Varlık Vergisi ise iş ve sanayi çevrelerini olumsuz etkilemiştir.
- 1946 Seçimlerinden sonra kurulan hükümet ekonomik problemlerin çözümü için yeni kararlar alınmasına ve ekonomide liberalleşme çabalarına önem vermiştir.
- 1947'de çıkarılan ve "7 Eylül 1947 Kararları" olarak bilinen ekonomi kararlarında devalüasyon yapılmış;
- Türk lirasının değeri düşürülmüş,
- ithalatın kolaylaştırılması amaçlanmış,
- bankaların altın satmasına izin verilmiştir.
- Türkiye'de devletçi ekonomiden liberal serbest pazar ekonomisine geçiş için önemli bir adım bu kararlarla işlerlik kazanmıştır.

Demokratik Parti'nin iktidarının ilk yıllarında,

- Marshall yardımları ve alınan dış kredilerle ithal makinelerin alınması,
- Ekilip biçilen toprak miktarının traktörlerin etkisiyle artması,
- Hava koşullarının iyi gitmesi
- Gibi durumlar özellikle tarım alanında önemli gelişmelere neden olmuş ve tarım öncülüğündeki büyük ekonomide bir bütün olarak % 11 - 13 oranında büyümeye de ortam hazırlamıştır.
- 1951'de yabancı yatırımları ülkeye çekme amacıyla çıkarılan kanuna rağmen hükümet, liberalizme ilişkin beklentilerine karşılık bulamamış, yatırımların % 50'sine yakını devlet eliyle yapmış, 1950 - 1960 arası on yedi kamu iktisadi teşekkülü (KİT) kurulmuştur.
- 1950 - 1954 arası hükümet; karayolu ve inşaat yapımına, sanayi ve tarım alanlarına ağırlık vermiştir.
- Karayolu alanındaki yatırımlar ülkede ithal edilen otomobil ve kamyonet sayısının artmasına, ulaşım ve pazarlamada daha etkin ekonomi faaliyetlerine zemin hazırlamıştır.

- 1953'ün Eylül ayında hükümetin, ithalatı ve dövizini denetim altına almaya yönelik ekonomik tedbirleri; Türkiye'nin dışa açılma ve dünya ekonomisiyle hızlı bütünleşme çabasını sona erdirmiştir.
- 1950 - 1953 arası tarımdaki büyüme; modern tarım imkanlarından yararlanmak yerine tarım arazilerinin genişletilmesiyle sağlanmış ve 1954 itibariyle ülkede yaşanan kuraklık ve tarımı olumsuz etkileyen unsurların sonucu Türkiye buğday ithal etmek zorunda kalmıştır.
- 1954 sonrası büyüme % 4'e düşerken dış ticaret açığı artmış; hükümet yatırımları ve ithalatı bu kötü gidişe rağmen sürdürmüş ve 1958'de IMF'den borç almak zorunda kalmıştır.

Örnek:

Demokrat Parti Dönemi'nde Marshall Yardımı çerçevesinde uygulanması istenen plan doğrultusunda demir yolu yapımı bir kenara bırakılarak kara yolu merkezli ulaşım politikası benimsenmiştir. Kara yolu uzunluğu 1950'de 47.080 km iken 1960'da 61.542'ye çıkmıştır.

Demokrat Parti yıllarında yapılan kara yollarının,

- I. yurt içi ulaşımın ucuzlaması,
- II. köylülerin mallarını şehirlere taşıyarak satabilmesi,
- III. iç piyasada alışverişte canlılık yaşanması

durumlarından hangilerine neden olduğu savunulabilir?

A) Yalnız I

B) Yalnız II

C) Yalnız III

D) I ve III

E) I, II ve III

Soğuk Savaş Döneminde Türkiye'de Sosyal ve Kültürel Hayat

- Gerek dış yardımlar ile ülkedeki ekonomik faaliyetlerin, gerekse kara yolu gibi imkânlarla ulaşım ve pazarlama olanaklarının artması sonucu Türkiye'de halkın imkanları artmış, ülkenin refah düzeyi yükselmiştir.
- 1950'lerde köyden kente yönelik yaşanan göçler ve şehirleşme beraberinde halk tabanına kadar tüketim kültürü yayılma alanı bulmuştur.
- Ankara Radyosu'nun ardından 1943'te sürekli yayına başlayan İstanbul Radyosu'nun etkisi ile Rock and Roll ve diğer müzik türleri Türkiye'de gençler arasında ilgi görmüş; Zeki Müren, Müzeyyen Senar, Neşet Ertaş gibi önemli ses sanatçıları ön plana çıkmıştır.

- 1949 - 1959 arasında Türkiye'de çoğu edebiyat eserleri ve yabancı filmlerden uyarlanmış 553 film çekilmiş, Hollywood Türkiye'de de etkisini göstermiştir.
- Ömer Lütfi Akad'ın "Vurun Kahpeye" filminde Batı sinemasının izleri görülmüştür.
- 1940'tan sonraki yazar ve şairler daha çok sosyal gerçeklik akımına bağlı kalmışlardır.
- Roman ve hikâye yazarları, II. Dünya Savaşı'nın Türk toplumundaki etkilerini, çevrelerindeki yoksulluğu, geri kalmışlığı, köyden kente göçler ile bu göçlerin getirdiği sorunları, tarım-sanayi ilişkilerini ve gelir dağılımındaki dengesizlikleri sıkça eserlerinde işlemişlerdir.
- Dilde özleşmenin yaşandığı bu dönemde sanatçılar eserlerine kendi siyasi düşüncelerini de yansıtmışlardır.

- 1940'lı yılların ilk edebî hareketi şiir alanında Garip Akımı ile başlamıştır.
- Garipçiler akımına karşı oluşan "İkinci Yeniler" ise; şiirde edebî sanatı bolca kullanmayı benimsemişlerdir.
- 1950'de ortaya çıkan Hisarcılar Grubu ise; sanatçı bağımsızlığı, yaşayan dil, millî sanat gibi kavramlarla toplumsal değerleri korumayı benimsemişlerdir.

Genel sağlık politikalarına öncelik verilen Demokrat Partili yıllarda;

- Başta verem olmak üzere salgın hastalıklarla mücadele,
- Kırsal kesimdeki halkın sağlık hizmetlerinden yararlanmasını sağlama,
- Sağlık personeli sayısını artırma ve çağdaş eğitim alabilmek için sağlık personelini yurt dışına gönderme
- gibi amaçlarla birçok sağlık merkezi, Verem Savaş Dispanserleri ile Verem Hastaneleri, Ankara Ebe ve Hemşire Okulu açılmış, bütçeden sağlık alanına ayrılan pay 1950 - 1957 arası on iki kat artmıştır.

İki Kutuplu Dünya ve Türkiye

Soğuk Savaş

- Soğuk Savaş kavramını ilk kez ABD li devlet adamı Bernard Baruch 17 Nisan 1947 de yaptığı bir konuşmada kullanmıştır.
- İkinci Dünya Savaşı sonrası ABD ile SSCB arasında her alanda yaşanan rekabet, gerginlik politikasına dönüşmüş; karşılıklı savaşmak yerine her alanda güçlerini kullanarak bölgesel sorunlar üzerinden birbirleriyle mücadele etmişlerdir.
- 1947 sonrası açıkça beliren siyasi, ekonomik, politik, askeri vs. gerginlik alanları daha çok savaşmadan sürdürüldüğü için bu dönem "Soğuk Savaş Dönemi" olarak tanımlanmıştır.

Örnek:

II. Dünya Savaşı sonrası Türkiye'nin,

- I. Rusya'dan gelebilecek tehlike karşısında kendisini güvence altına almak,
- II. ABD ve Batı Bloku'na yaklaşma stratejisini önemsemek,
- III. konjonktürel gelişme ve değişmelere bağlı kalarak uluslararası arenada yalnız kalmak

politikalarından hangilerine yer verdiği savunulabilir?

A) Yalnız I

B) Yalnız II

C) Yalnız III

D) I ve II

E) II ve III

Doğu Blokunun Kurulması

- 1945 Yalta ve Potsdam Konferansları sırasında Sovyetler Birliği'nin Boğazlarda üs, Kars ve Ardahan üzerindeki istekleri ile Türkiye üzerindeki emelleri; Türkiye'nin İngiltere, Fransa ve ABD'den yardım istemesi sürecine neden olmuştur.
- Sovyetler Birliği, Yunanistan'da çıkan iç savaşta Komünist yanlısı olanları desteklemiştir.
- **Sovyetlerin;** İran, Türkiye ve Yunanistan üzerinden Doğu Akdeniz ile Ortadoğu bölgesine yayılma, Doğu Avrupa'da işgali altında bulunan ülkelerde komünist rejimleri yerleştirek Sovyet Bloku- Peykler Bloku oluşturma çabaları; 1948'de Polonya, Romanya, Macaristan, Bulgaristan, Çekoslovakya ve Doğu Almanya'ya nüfuz alanını genişletmiştir.

- Savaş sırasında Yugoslavya ve Arnavutluk'ta komünist yanlılar iktidara gelmiştir.
- 1947 yılına gelindiğinde, Komünist rejim altındaki ülkeler Moskova'dan yönetilen bir blok haline gelmiş ve Winston Churchill'in kullandığı deyimle "Demir Perde" ülkeleri oluşmuştur.
- 1945'te Mançurya ve Kuzey Kore'yi işgali ile Kore, Çin, Çinhindi, Malezya, Birmanya ve Filipinler'deki komünist hareketleriyle tüm Doğu ve Güneydoğu Asya'da Sovyet etkisi artmıştır.

Doğu Bloku İçindeki Gelişmeler

- Alman işgaline karşı Yugoslavya ve Arnavutluk'ta komünist partilerin direnişleri Almanlara karşı başarıyla sonuçlanmış ve halk hareketi ile bu iki ÷lkede komünist yönetimler kurulmuştur. (SSCB'nin, bu gelişmelerde hiçbir etkisi ve katkısı olmadığı için Yugoslavya ve Arnavutluk, Moskova'ya (SSCB) karşı daha bağımsız hareket etmişler ve Moskova'nın etkisinde kalmamışlardır.)
- BM Güvenlik Konseyi'nin beş daimi üyesinden biri olan in Devleti adına Formaza Hükümeti olmuştur. Bu ise yeni sorunlara ortam hazırlamıştır.
- 4 - 11 şubat 1945'teki Yalta Konferansı'nda Kore'nin iki işgal bölgesine ayrılmasına karar verilmiş ve Potsdam Konferansı'nda 38. enlem, iki bölgeyi ayıran sınır olmuştur.
- 1945'te Moskova'da bir araya gelen ABD, in, SSCB ve İngiltere Kore için "demokratik bir hükümet tasarısı" hazırlama kararı almalarına rağmen Kore'nin birleşmesi sağlanamamıştır.

Kore;

ABD, 10 Mayıs 1948'de Güney Kore'de seçimlerin yapılmasını sağlamış ve Güney Kore Cumhuriyeti'ni kurmuştur.

SSCB, 1948 Ağustosunda Kuzey Kore'de seçimler düzenlemiş ve Kore'nin kuzeyinde, 9 Eylül 1948'de komünist yönetime sahip Kore Halk Cumhuriyeti'ni kurmuştur.

- Batista yönetimine karşı başlattığı mücadelede başarılı olan Fidel Castro (hâlâ yaşıyor) Küba'da kendi hükümetini kurarak başbakan olmuştur.
- ABD'nin Castro'ya karşı olması sonucu Küba ile SSCB yakınlaşmış ve ülkedeki özel işletmeleri kamulaştıran Castro, Küba'da sosyalist bir yönetim kurmuştur.

Sovyet Modeline Göre Ekonomik ve Sosyal Düzenin Kurulması

Cominform: SSCB'nin öncülüğünde ilk olarak 5 Ekim 1947'de kurulmuştur. Cominform ile SSCB ve komünist rejimler arasında siyasi ve ideolojik bağ sağlanmıştır.

Comecon: Marshall Planı çerçevesinde Nisan 1948'de OEEC'nin (Avrupa Ekonomik İş Birliği Örgütü) kurulması üzerine 5 - 8 Ocak 1949'da Moskova'da, Sovyetler Birliği ve uydu ülkeler arasında yapılan toplantıda Comecon (Ekonomik Yardımlaşma Konseyi) kurulmuştur.

Bu kuruluşa Ocak 1949'da Arnavutluk, 1950'de Demokratik Alman Cumhuriyeti, 1962'de Moğolistan, 1972'de Küba da katılmıştır.

Varşova Paktı (14 Mayıs 1955): NATO'ya karşılık "bölgesel, kolektif bir savunma ve yardımlaşma örgütü" olarak kurulan Varşova Pakti'na, SSCB, Arnavutluk, Demokratik Alman Cumhuriyeti, Bulgaristan, Macaristan, Polonya, Romanya ve Çekoslovakya katılmıştır.

Batı Blokunun Oluşması

- Kendisini SSCB karşısında "Hür Dünya" olarak adlandıran batı bloku ülkeleri ABD öncülüğünde belli alanlarda iş birliğine gitmişlerdir.
- Askeri, ekonomik ve siyasi alanlarda gerçekleşen bu oluşumlar Batı Bloku teşkilatları olarak şekillenmiştir.

Truman Doktrini

- Truman'ın bu programda öncelikli amacı "Doğu Bloku'nu çevreleme politikasını" işler hale getirmektir.
- Truman Doktrini adını alan bu program gereği ABD Başkanı Truman, Türkiye ve Yunanistan'a yardım için kongreden onay istemiştir.
- Truman Doktrini dünyanın iki bloğa ayrıldığını gösteren ve Sovyet-ABD mücadelesi ile "Soğuk Savaş"ın ilk adımlarını belirleyici bir gelişme olmuştur.

Örnek:

ABD Başkanı Truman 12 Mart 1947'de Kongrede yaptığı konuşmada dünyanın iki politik sistem arasında bölündüğünü ve Amerika'nın askeri, siyasi ve ekonomik olarak Türkiye'yi ve Yunanistan'ı destekleyeceğini kesin bir dille ilk defa etti.

ABD Başkanı Truman'ın bu tutumu Türkiye ve Yunanistan'ın aşağıdaki yönlerinden hangisiyle ilişkilidir?

- A) Jeopolitik konumu
- B) Nüfus durumu
- C) Ekonomik yeterliliği
- D) Askeri gücü
- E) Demografik çeşitliliği

Örnek:

Türkiye – ABD Askeri İlişkileri adlı kitabında Sezai Orkunt, “Türkiye; Orta Doğu ve Arap dünyasının kilit noktasında, Sovyet yayılmasına karşı cephe teşkili eden tek ülkedir. Türkiye’ye yapılan yardımın amacı şudur: Birincisi, Türklerin Sovyet baskılarına karşı sağlam bir milli cephe halinde mukavemet azim ve kabiliyetlerini pekiştirmek; ikincisi, herhangi bir savaş halinde Türklerin Sovyet tecavüzüne karşı, kuvvetle karşı koymasını sağlayarak Türk askeri potansiyelini ıslah etmektir.”

Türkiye’nin bu yönüne karşı ABD, aşağıdakilerden hangisini yürürlüğe koymuştur?

- A) Truman Doktrini’ni
- B) Schuman Planı’ni
- C) Eisenhower Doktrini’ni
- D) Marshall Planı’ni
- E) Kuzey Atlantik Paktı’ni

Marshall Planı (5 Haziran 1947)

- Sovyet tehdidini önlemenin ilk yolu "Avrupa'yı ekonomik yönden kalkındırmaktan geçeceği inancı" üzerine Avrupalıların isteklerine karşı ABD Dışişleri Bakanı George Marshall, "ABD'nin yapacağı ekonomik yardımdan önce Avrupa'nın kendi içinde ekonomik işbirliği kurması gerektiğini" söylemiştir.
- İçinde Türkiye'nin de yer aldığı 16 ülke Haziran-Eylül 1947'de Avrupa devletlerinin kalkınmasıyla ilgili konferans yapmışlardır.

Marshall Plânı ve Türkiye

Amerika'nın bize yardımı kısmıyacağı ümit ediliyor

8 hazirana kadar Marshall Plânı gereğince yaptığımız mübayaalar tutarı 32 milyon doları aştı

Amerikan yardımı ile Türkiye mesgul olan Devlet Bakanı C. Salt Beyles

Ankara 11 (Telefonla) — Amerikan Kongresince 1949—50 yılı için Avrupa memleketlerine Marshall Plânı icaplarına göre yapılacak yardımda bir indirim olacağı hakkındaki haberler burada alaka ile takip edilmektedir.

Türkiye ve Yunistana yapılacak yardımda bir indirim olup olamayacağı henüz kat'i olarak bilinmemekte beraber 1949—50 yılı için ilk 6 ay için Türkiye'ye 10 milyon dolar bir avansa verilmesi istenmesi hakkındaki haberler bazı tefsirlere yol açmıştır.

Söylenişine göre Marshall Plânından faydalanarak memleketimizde yapılacak işler tahminen 115 milyon dolarlık bir yekûna baltâ olmaktadır. Bu m. a. (Devamı Su. 4. Sü. 7. de)

- Avrupa'nın kalkınması amaçlı dört yıl süreli "Avrupa Ekonomik Kalkınma Programı" hazırlanmıştır.
- Bunun üzerine ABD, 3 Nisan 1948'de Dış Yardım Kanunu'nu çıkararak Avrupa'ya yardıma başlamıştır.
- ABD, "Dış Yardım Kanunu'na" dayanarak (İngiltere, Fransa, Belçika, İtalya, Portekiz, İrlanda, Yunanistan, Türkiye, Hollanda, Lüksemburg, İsviçre, İzlanda, Avusturya, Norveç, Danimarka ve İsveç) 16 ülkeye 6 milyar dolarlık yardım yapmış ve sonraki yıllarda bu yardım 12 milyar doları bulmuştur.

! NOT

- Dış Yardım Kanunu'nun ardından 16 Avrupa ülkesi 16 Nisan 1948'de Avrupa Ekonomik İş Birliği Örgütü - OEEC" nü kurmuşlardır.

Avrupa Konseyi (5 Mayıs 1949)

- Berlin krizi ve Rusların üç koldan Batı Almanya'yı ablukası sonucu 10 Avrupa devleti (İngiltere, Fransa, Hollanda, Belçika, İtalya, Lüksemburg, Danimarka, İsveç, Norveç, İrlanda) Avrupa Konseyi'ni kurmuşlardır.
- Örgütün kuruluş amacı "üyeleri arasında ortak mirasları olan, ülkü ve ilkeleri korumak, yaymak ve onların siyasal, ekonomik gelişmelerini sağlamak için daha sıkı birliktelikler oluşturmak" şeklinde açıklanmıştır.

UWZM
YAYINLARI

Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü - NATO (4 Nisan 1949)

- Batı Avrupa Birliği ve Avrupa Konseyi'nin oluşturulması Sovyet tehdidinin önlenmesi ve yayılması tehlikesine karşı yeterli görülmemiş ve ABD'nin öncülüğünde İngiltere, Fransa, Belçika, Hollanda, Lüksemburg, Norveç, Danimarka, İzlanda, Portekiz, İtalya ve Kanada'nın yer aldığı Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü 4 Nisan 1949'da Washington'da kurulmuştur.
- 12 devlet tarafından imzalanan antlaşma 14 maddeden oluşur.
- Saldırıyı önleme veya saldırı olursa onu püskürtmeyi amaç edinen antlaşma bir askeri ittifakı esas almıştır.
- Aynı zamanda siyasi, ekonomik ve sosyal alanlarda ortak ve sürekli iş birliğini esas almıştır.

NATO nun kurulmasıyla;

- Sovyet yayılmasına karşı etkili bir set kurulmuş,
- Doğu Bloku'na karşı denge sağlanmış,
- Batı Bloku ortaya çıkmıştır.
- Türkiye ve Yunanistan NATO'ya 1952'de üye olmuştur.
- Batı Almanya 1955'te ve İspanya 1982'de NATO'ya katılmıştır.
- Türkiye'nin Kore Savaşı'na katılması NATO'ya alınmasını sağlamıştır.

Doğu ve Batı Arasındaki Türkiye

Türkiye - SSCB İlişkileri

- SSCB'nin boğazların statüsüne ilişkin yaklaşımları Türkiye'nin Batı Bloku ülkeleriyle yakınlaşmasında etkili olmuştur.
- II. Dünya Savaşı sonrasında Türkiye, SSCB'nin tehditlerine karşılık ABD ile yakın ilişkiler kurmuştur.
- SSCB'nin 1953'te Türkiye üzerindeki isteklerinden vazgeçtiği açıklamasıyla Türkiye - SSCB ilişkileri yumuşamaya başlamıştır.

Türkiye ve Truman Doktrini

- SSCB'nin yayılmacılık politikası karşısında ABD'nin Türkiye ve Yunanistan'a yardımlarını içeren programdır. Bu program gereği (22 Mayıs 1947) Yunanistan'a 300 milyon, Türkiye'ye de 100 milyon dolarlık yardım paketi sunulmuştur.

Türkiyenin Avrupa Konseyine Üyeliği

- Avrupa Konseyi'nin; Türkiye, Yunanistan ve İzlanda'yı da katılım çağrısına Türkiye olumlu yanıt vermiştir.
- 8 Ağustos 1949'da fiilen Avrupa Konseyi'ne Türkiye'nin katılımı, 12 Aralık 1949'da TBMM tarafından da onaylanmıştır.

Türkiyenin NATO'ya üye olması (18 Şubat 1952)

- Türkiye'nin Kore Harbi'ne 4500 kişilik bir askeri güç ile Pusân Limanı'ndan Kore'ye ayak basması ve Kore Harbi'nde başarılı mücadelelerde bulunması NATO'ya Türkiye'nin üyeliğine karşı olanları biraz rahatlatmıştır.
- İngiltere'nin Ortadoğu'daki çıkarlarını Türkiye ile birlikte koruyabileceği inancı ve Türkiye'nin Ortadoğu'da kurulacak bir Pakt'ta aktif rol üstlenmesi girişimi İngiltere'nin de itirazlarını sonlandırmıştır.
- 24 - 28 Kasım 1951'de Roma'da toplanan NATO Bakanlar Konseyi; üye ülke parlamentolarının Türkiye ile Yunanistan'ın NATO'ya katılmasına davet edilmesi hakkındaki kararlarını onaylamış ve TBMM, 18 Şubat 1952'de Kuzey Atlantik Antlaşması'nı ve Protokolü'nü kabul etmiştir.

Örnek:

Türkiye'nin ABD ve Batı'ya yaklaşma amacına yönelik II. Dünya Savaşı sonrası izlediği politikanın gerekçeleri arasında aşağıdakilerden hangisinin yer aldığı savunulamaz?

- A) Sovyet tehdidine karşı askeri imkanlarının yetersizliği
- B) Güçlü bir siyasal ve askeri oluşumun arasında yer alma isteği
- C) Ulusal güvenliğin korunması ve güçlendirilmesi
- D) Batı Avrupa'da oluşturulan ekonomik ve siyasi ortaklık örgütünün içinde yer alınması gayreti
- E) Baas partisinin Arap dünyasındaki etkinliğinin kırılmak istenmesi

Kore Savaşı (1950 - 1953)

- II. Dünya Savaşı sonrası yaşanan Soğuk Savaş Dönemi'nde SSCB ile ABD'nin doğrudan karşı karşıya geldikleri Kore'deki egemenlik mücadelesi sonucu, SSCB'nin talimatı ile Kuzey Kore'nin Güney Kore'ye 25 Haziran 1950'de saldırısıyla Kore Savaşı başlamıştır.
- ABD'nin başını çektiği Birleşmiş Milletler Kuvveti oluşturulmuştur.
- Türkiye de, 4500 askerle Kore Savaşı'nda yer almıştır.
- 1953 Panmunjon Antlaşması'yla Kore Savaşı sona ermiştir.

HALKIN GÖZÜ HALKIN KULAĞI HALKIN DİLİ

Son Posta

Sesiz 20 - No. 5637 - 1545 Telefon: 80903 Sabahları çıkar siyasi gazete Flah 10 Karuş ÇARŞAMBA 28 TEMMUZ 1950

Hükümet dünya çapında ehemmiyet taşıyan bir karar aldı

Kore savaşına 4500 kişilik bir askerî kuvvetle katılıyoruz

Silâhlı yardım kararı Bayarın riyasetindeki toplantıda alındı

Bakanlar Kurulunun Cumhurbaşkanının reisliğindeki toplantısında Meclis ve Genelkurmay Başkanları da bulundu

Köprülü kararımızı Trygve Lie'ye bildirdi

Ankara 25 (Hürriyet muhabirinden) - Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri Trygve Lie tarafından Koreye silâhlı yardım yapılması hususunda Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'nde bir toplantı yapıldı. Bu toplantıda Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'nin bir kararını kabul edildi. Bu kararın gereği olarak Birleşmiş Milletler Kuvvetleri'nin bir kısmının Kore'ye gönderilmesi kararlaştırıldı. Türkiye'nin de bu kuvvetlere katılması kararlaştırıldı. Türkiye'nin de bu kuvvetlere katılması kararlaştırıldı.

Bir insafsızlık şaheseri..

Yazan: Selim Ragıp EMEÇ

Son C.E.P. in hükümetinde devlet bakanlığı vazifesiyle görev yapan ve son zamanlarda D.P. hükümetinin bir üyesi olan İsmet İnönü'nün, bir insafsızlık şaheseri olduğunu yazıyor. İsmet İnönü'nün, bir insafsızlık şaheseri olduğunu yazıyor. İsmet İnönü'nün, bir insafsızlık şaheseri olduğunu yazıyor.

İzmit körfezinde görülen denizaltı

Haber yalanlanmakla beraber körfezde deniz ekipleri tarama yapıyor

İzmit Körfezi (Hürriyet Muhabirinden) - İzmit Körfezi'nde görülen denizaltı, haber yalanlanmakla beraber körfezde deniz ekipleri tarama yapıyor.

Amerikalılar Komünistlerin taarruzu karşısında çekildi

Mac Arthur Birleşmiş Milletler kuvvetlerinin Korede kalacağını ve galip geleceğini bildiriyor

London 25 (BBC) - Amerika Birleşik Devletleri Komutanı Mac Arthur, Birleşmiş Milletler kuvvetlerinin Korede kalacağını ve galip geleceğini bildiriyor.

Yamyamlar kaçarken yakalandı

Midhat Cemal KUNTAY

İzmit Körfezi (Hürriyet Muhabirinden) - İzmit Körfezi'nde yakalanan yamyamlar kaçarken yakalandı.

Kanadanın kayıbı

Midhat Cemal KUNTAY

İzmit Körfezi (Hürriyet Muhabirinden) - İzmit Körfezi'nde kaybolan Kanadalı asker bulunamadı.

! NOT

- II. Dünya Savaşı sonrasında işgal bölgelerine ayrılan yerler arasında Berlin, Avusturya, Vietnam, Kore gibi bölgeler önemlidir.

Türkiyenin Kore Savaşına Katılması (1950)

- 25 Haziran 1950'de Kuzey Kore kuvvetlerinin Güney Kore'ye saldırması üzerine ABD öncülüğünde BM Güvenlik Konseyi toplanmış ve Kuzey Kore'nin bu girişimine son vermesi kararı kabul edilmiştir.
- Kuzey Kore'nin bu kararı kabul etmemesine karşılık askeri müdahale amaçlı 7 Temmuz 1950'de BM Güvenlik Konseyi Komutanlığı kurulmuştur.

Örnek:

Türkiye'nin muharip kuvvet olarak Kore Harbi'ne asker göndermesi, aşağıdakilerden hangisine üyelik sürecinde katkı sağlamıştır?

- A) Avrupa Ekonomik Topluluğu
- B) NATO
- C) Varşova Paktı
- D) AGİT
- E) Birleşmiş Milletler

